
Турбота про багатство й збалансованість освітнього змісту, відсутність ранжування навчальних предметів на базові та «несерйозні». Використання інноваційних міждисциплінарних проектів і методів викладання в школах. Організаційне й матеріальне забезпечення умов для комфортного, творчого, продуктивного навчання учнів.

Збалансованість центрального й місцевого рівнів управління освітою, створення самокерованої мережі шкіл та саморегульованих змін. Це дає змогу здійснювати гнучкий підхід до стандартизації, що уможливило творчу реалізацію національного курикулуму на місцевому рівні, його адаптування вчителем до потреб конкретних учнів конкретної школи.

Партнерський характер стосунків педагогів з учнями, батьками. Партнерство шкіл з іншими школами, сферою бізнесу, асоціаціями тощо. Трансформація змагальності і звітності в спільну відповідальність за поліпшення фінських шкіл.

Виважене помірковане ставлення до ринкової освітньої політики, яка набула поширення в багатьох країнах ОЕСР і базується на принципах стандартизації, конкуренції. Натомість, помірне використання оцінювання учнів у класі, критичний підхід до стандартизованих тестувань, відсутність стандартизованих тестів та іспитів до закінчення основної школи. Відмова від інспектування шкіл, відсутність рейтингування шкіл та їх змагальності, ставлення до оцінювання шкіл, як механізму збору інформації для аналізу й розуміння стану освітньої системи, визначення подальших шляхів її розвитку відповідно до актуальних умов, і, в такий спосіб, забезпечення якості освіти.

ДО ПИТАННЯ ПРО МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ТА ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

Аліна Джурило

Інститут педагогіки НАПН України

(м. Київ)

Сучасний стан глобалізації світу зумовлює необхідність пошуку ефективних інструментів забезпечення якості освіти як запоруки економічних успіхів, у зв'язку з чим, активізуються проведення різноманітних міжнародних порівняльних досліджень. Останні надають достовірну інформацію науковцям для пошуків оптимальних шляхів вдосконалення системи освіти.

Моніторинг на світовому рівні проводиться завдяки міжнародним програмам таким як TIMSS, PISA, PIRLS, CIVIC, LINGVA тощо, що здійснюються за сприяння Міжнародної асоціації з оцінки навчальних досягнень (IEA) та Організації з економічного співробітництва та розвитку (OECD). Проведення такого моніторингу з подальшим системним аналізом отрима-

них результатів є надійним способом визначення реального стану освіти та рівня підготовки школярів. Маючи у своїй основі стандартизовані (уніфіковані) інструменти (тести, опитувальники, інтерв'ю) такі дослідження дають можливість порівнювати навчально-методичні системи різних країн, віднаходити ефективні методики навчання, вдосконалюючи на основі цього національні системи освіти.

Європейський вибір України зумовлює необхідність вивчення, узагальнення, критичного осмислення і творчого застосування досвіду європейської спільноти у цій царині. Досвід Великої Британії має велике значення для України, адже остання пройшла складний шлях розбудови ефективної системи моніторингу якості освіти.

Дослідженню даної проблеми присвятили свої роботи вітчизняні дослідники А. Барбарига, К. Гарашук, О. Джуринський, Н. Лавриченко, О. Локшина, О. Овчарук, О. Огієнко, Л. Пуховська, А. Сбруєва. Питання забезпечення якості зарубіжної та зокрема британської освіти досліджували такі фахівці як Д. Адамс (D. Adams), К. Бібі (C. Beeby), Д. Бенолієль (D. Benohiel), Дж. Сінг (J. Singh), Д. Чапман (D. Chapman), К. Піфо (K. Pifo), П. Тимз (P. Timms), Ч. Меррел (Ch. Merrell), Д. Стівенс (D. Stevens).

Формування правового поля для моніторингу якості освіти в Україні розпочалося порівняно нещодавно. Однак упродовж цього часу з'явилося чимало документів («Національна доктрина розвитку освіти», постанови Кабінету Міністрів України («Деякі питання запровадження зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти», «Порядок зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти», «Про додаткові заходи щодо підвищення якості освіти в Україні»), Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 рр.), що демонструють прагнення нашої держави долучитися до цього міжнародного процесу.

Для ефективного функціонування національної системи моніторингу якості освіти важливе значення мають державні освітні стандарти, тому починаючи з 2010 р., в Україні розпочалося оновлення державних стандартів у галузі загальної середньої освіти. У 2011 р. було затверджено Державний стандарт початкової загальної освіти та розпочато обговорення проекту Концепції нового Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти.

Оскільки Україна брала участь тільки в одному порівняльному дослідженні (TIMSS 2007, 2011), то, говорячи про джерела даних для моніторингу, для нас стає актуальним державна підсумкова атестація, зовнішнє незалежне оцінювання навчальних досягнень, самооцінювання навчальних закладів.

Що стосується рівнів оцінювання, то в Україні вони проводяться на загальнонаціональному та регіональному рівнях, а також у навчальних закладах.

Формування ефективної системи моніторингу якості освіти неможливе без функціонування високопродуктивних інформаційних систем, за допомо-

гою яких генерується, обробляється й аналізується отримана інформація. Не зважаючи на їх наявність в Україні («Уран», ІВС «Освіта», Інформаційно-аналітична система профтехосвіти, АС «Школа») отриману ними інформацію складно використовувати з метою створення ефективної функціональної системи моніторингу якості освіти.

Важливою умовою здійснення ефективного моніторингу якості освіти є його інституційне забезпечення, яке в Україні представлене Український центр оцінювання якості освіти, Державну інспекцію навчальних закладів, Інститут інноваційних технологій і змісту освіти. Всі вони знаходяться в сфері управління МОНУ, що унеможливує їхнє функціонування як незалежних інституцій.

Що стосується Великої Британії, то тут функціонує спеціально створена система моніторингу якості освіти, яка складається із збору, оброблення, зберігання та розповсюдження інформації про стан освіти, інтерпретації зібраних відомостей для прогнозування на їх підставі динаміки основних тенденцій розвитку. Управлінські рішення приймають на основі науково обґрунтованих рекомендацій.

Збір та аналіз даних у Великій Британії відбувається завдяки внутрішньому та зовнішньому оцінюванню. Внутрішнє оцінювання передбачає процедури, які організовує та проводить сама школа. Зовнішнє оцінювання передбачає контроль успішності у засвоєнні змісту освіти, побудований за єдиною для усіх технологією оцінювання. Цей процес у Великій Британії проводять органи управління освітою, а результати публікують для розгляду громадськості, тому процедура має діагностичну функцію, бо як внутрішній параметр певної освітньої системи дозволяє порівнювати якість освіти у класі, групі чи навчальному закладі.

Інституційне забезпечення представлене Управлінням стандартів у галузі освіти та Інспекторатом Її Величності. Вони – державні організації, але разом із тим незалежні, бо підзвітні парламенту і не підпорядковані Міністерству освіти.

З метою підвищення рівня освітніх послуг і забезпечення якості у Великій Британії чітко розподілено ролі і відповідальність за виконання роботи. Система управління якістю освіти постійно удосконалюється, проводиться постійна робота задля її швидкого реагування на освітні потреби учнів і основні запити соціуму до випускників шкіл.

Тож вивчення досвіду Великої Британії у галузі моніторингу якості освіти є дуже корисним для України, що дозволить у майбутньому вдосконалити вітчизняну систему моніторингу.

Література

1. Локшина О. Еволюція реформ шкільної освіти в країнах Європейського Союзу / О. Локшина // Шлях освіти. – 2006. – №4. – С. 18–21.

2. Аналітична доповідь про стан моніторингу якості освіти в Україні / МБО «Центр тестових технологій і моніторингу якості освіти»; за заг. ред. І. Л. Лікарчука. – К.: МБО ; Х. : Факт, 2011. — 96 с.

3. Office for Standards in Education – Ofsted [Electronic resource]. – URL : www.ofsted.gov.uk/publications/110001.

ПРОБЛЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ У ФРАНЦІЇ

Георгій Єгоров, к.п.н.

*Інститут педагогіки НАПН України
(м. Київ)*

Прагнення до вирівнювання стартових позицій учнів і забезпечення якості освіти є характерною ознакою розвитку французької середньої освіти. У навчальному процесі головна увага приділяється учневі, його проблемам, враховуються індивідуальні можливості і потенціал кожної дитини, що подалі визначає її результати у навчанні. В той же час, залишаються невіршеними чимало проблем соціального характеру.

Соціальні проблеми освіти постійно аналізуються французькими соціологами. Їх дослідження свідчать, що у Франції в середині 60-х років переходили на другий ступінь освіти (повна середня школа) 86 % дітей вищих чиновників, 81% дітей осіб вільних професій, 76% вихідців із сімей «середніх кадрів», 56% дрібних службовців, 54% ремісників і торговців, 41 % робітників (крім сільськогосподарських), 40% селян і 37% сільськогосподарських працівників. Загалом в 1966 р. майже 3/4 самодіяльного населення країни мали лише «елементарну» (неповну середню) освіту.

Минає кілька десятиліть і соціологи констатують низку значних позитивних змін, що дозволило ширше відкрити двері навчальних закладів для вихідців з багатьох суспільних груп. У той же час вони фіксують нову проблему – масове безробіття серед освічених людей. В країні зросла тривалість шкільного навчання, що дещо загальмувало час вступу молодих поколінь у самостійне життя і загострення ситуації на ринку праці. Але повністю вирішити проблему не вдалось.

В останні роки диплом бакалавра отримують 94% молодих людей – вихідців із сімей, в яких батьки, або один з них мають вищу освіту і лише 1% дітей, батьки яких не мають диплома про освіту. Диплом бакалавра отримують 57% вихідців із сімей, батьки яких відносяться до вищих кадрів або вільних професій з університетськими дипломами або дипломами «вищих шкіл», 5,3% - вихідців із сімей ремісників, дрібних комерсантів і тільки 1,7% - із сімей робітників.

Міжнародна програма з порівняльного дослідження PISA 2012 р. характеризувало французьку освітню систему економічно неефективною і